

JOHANN JOACHIM QUANTZ'IN SOL MAJÖR FLÜT KONÇERTOSU'NA GENEL BİR BAKIŞ

A REVIEW OF JOHANN JOACHIM QUANTZ'S G MAJOR FLUTE CONCERTO

Nehir AYDOĞMUŞ* Çisem ÖNVER ZAFER**

Geliş Tarihi: 06.07.2022

Kabul Tarihi: 21.03.2023

(Received)

(Accepted)

Öz: Barok Dönem'in önemli bestecilerinden biri olan Johann Joachim Quantz, bir flütist olarak eserlerinde flüte yoğunlaşmıştır. Bestelediği solo flüt eserleri, flüt sonatları, konçertolar, lied ve ariyalar flüt çalma tekniğinin ve flütte vibratonun gelişiminde büyük rol oynamıştır. Yazmış olduğu metotlar ve kitaplarla bir eğitmen ve metot yazarı olarak da tanınmış, aynı zamanda flüt yapımcısı kimliğiyle flütün fiziksel yapısına ve tarihsel gelişimine katkıda bulunmuştur. Böylece 18. yüzyıl müziğine ışık tutmuştur. Bu çalışmada Quantz'ın Sol Majör Flüt Konçertosu incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Flüt konçertosu, Johann Joachim Quantz, Barok Dönem.

Abstract: Johann Joachim Quantz, one of the leading composers of the Baroque period, focused on his compositions as a flutist. His solo flute works, flute sonatas, concertos, lieds and arias played a major role in the development of flute playing technique and vibrato in flute. He is also known as a teacher and method writer with the methods and books he wrote, and also contributed to the physical structure and historical development of the flute with his identity as a flute maker. As a qualified musician, Quantz, shed light on the music of the 18th century. In this study, Quantz's G major flute concerto is examined.

Keywords: Flute concerto, Johann Joachim Quantz, Baroque Period.

1. GİRİŞ

17. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren 18. yüzyılın ortasına kadar geçen dönem müzik tarihinde Barok Dönem olarak adlandırılmaktadır. Karşıtlığın ve müzikal ifadenin ön planda olduğu gösterişli, görkemli, duygusal, derin ve düşünceli ifadeler taşıyan, değişen gürlüklerle müziğe ifade kazandıran Barok Dönem müziği Monteverdi'den başlayıp J. S. Bach'a ulaşan geniş bir dönemi kapsamaktadır. İtalya, Fransa, Almanya, İspanya ve İngiltere'de her ülkenin kendine özgü farklılıklarıyla gelişen Barok Dönem, tüm Avrupa'ya yayılarak müziğin yanı sıra mimari, heykel, resim, edebiyat ve felsefe gibi sanat dallarında da etkisini göstermiştir. Barok Dönem, Rönesans'tan etkilenerek gelişmiş ve Klasik Dönem'e geçişte bir köprü

* Yüksek Lisans öğrencisi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
nehiraydogmus@trakya.edu.tr , ORCID: 0000-0001-5159-0862

* Doç., Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Üflemeli Vurmalı Çalgılar Anasanat Dalı,
cisemonverzaf@trakya.edu.tr , ORCID: 0000-0002-3847-4290

oluşturmuştur. Bu geçişte Rokoko, Galant Stil, Empfindsamer Stil, Fırtına ve Gerilim ve Mannheim Okulu gibi akımlar yer almaktadır. Barok Dönem müziği Monteverdi, Bach, Peri ve Handel gibi birçok zıt figürü kapsamaktadır. Bu figürlerin müziği Barok Dönem'in iki temel aracı olan resitafif ve continuo kullanımında birleşmiştir.

Görkeme ve gösterişe önem veren Barok Dönem'de modal sistemden tonal sisteme geçişle ton değişimi yaygınlaşmış, nüans kullanımı genişlemiş ve enstrüman çalma teknikleri *detache*, *staccato*, *spiccato*, *jete*, *martele*, *portato*, *portamento*, *pizzicato*, *sforzando* gibi çeşitlilikler kazanmıştır.¹

2. İNCELEME

2.1. Müzik Tarihinde Barok Dönem

Müzik tarihinde 1600'lü yıllardan Johann Sebastian Bach'ın ölümü 1750'ye kadar uzanan, Rönesans ile Klasik Dönem arasında kalan zaman Barok Dönem olarak adlandırılmaktadır. Dilimize Fransızca'dan geçmiş olup, Türk Dil Kurumu sözlüğünde "MS 1600-1750 yılları arasındaki klasik sanatı izleyen resim ve mimarlık üslubu" olarak tanımlanmaktadır.² Operanın doğuşuna, sahne ve çalgı müziğinin gelişimine zemin hazırlayarak yaklaşık yüz elli yıl boyunca gelişimini sürdürmüştür. Gelişen oratoryo ve kantat formları sayesinde daha geniş bir kitleye hitap etmiştir ve soyluların zevkine göre şekillenmiştir. Disonansın arttığı, gösterişin ve ayrıntılı süslemelerin ön planda olduğu Barok Dönem'in en önemli gelişmelerinden sayılan "modal sistemden tonal sisteme geçiş" sayesinde döneme ton değiştirme teknikleri yerleşmiş, bu sayede armoni ve melodi, dramatiklik ve duygusallık kazanmıştır. Buna rağmen Barok Dönem bestecileri armonik gerilim ve çözümleri duyurmada yetersiz kalmıştır. Dinamikler ve teknik terimler ilk kez bu dönemde kullanılmaya başlanmıştır.³

Monteverdi, Schütz, Schein, Scheidt, Scarletti, Corelli, Albinoni, Vivaldi, Telemann, J. S. Bach ve Handel Barok Dönem müziğini temsil eden bestecilerdendir. Barok Dönem; Erken Barok Dönem (1550–1600), Orta Barok Dönem (1600–1650) ve Geç Barok Dönem (1650–1700) olarak incelenmektedir.⁴

¹ Nil Mertkan, "Barok Müzikteki Yaylı Sazlar Tekniği ve Barok Dönemi Eserlerinin Doğru Yöntemlerle Yorumlanması", (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2006), s. 2.

² <https://sozluk.gov.tr>, (10.10.2022).

³ Ahmet Say, *Müzik Sözlüğü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 2012, s. 61.

⁴ Özlem Koçyiğit, "Flüt Tarihinde Johann Joachim Quantz'ın Önemi", (Sanatta Yeterlik Tezi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, 2010), s. 14.

2.2. Müzik Tarihinde Rokoko ve Galant Stil

Rönesans'tan etkilenecek gelişen Barok Dönem, Klasik Dönem'e geçerken Rokoko, Galant Stil ve Empfindsamer Stil gibi akımlardan etkilenmiştir. Rokoko, 17. yüzyılın sonlarında Fransa'da değişim göstermeye başlayan mimariyi betimlemek amacıyla ortaya çıkan bir kavramdır. Müzik tarihinde Klasik Dönem'e geçiş aşamasına tanıklık ettiğinden Erken Klasik için kullanılmış; fakat bu kavram yeterince derinleşmediğinden Rokoko'yu anlatmakta yetersiz kalmıştır.

Sahip olduğu yapısı itibariyle Barok zıttı öğeler taşıyan bu müzik "Galant Stil" olarak tanımlanmıştır. Rokoko'dan doğan Galant Stil'de Barok Dönem müziğine kıyasla daha az gösterişe sahip süslemelere, onaltılık ve noktali sekizlik ritimlere, onaltılık üçlemelere ve majör tonalitelere yer verilmiştir.⁵

Galant Stil'in zarafeti ve melodik akıcılığı, virtüöziteden ve gösterişten uzak kalmış; birçok besteci daha özgür tekniklerle konçerto yazmıştır. Müzikte sadelik anlam kazanmış, Galant Stil'in kısa cümleleri ve eş sesli yapıdaki basit, parlak melodileri Barok'un ihtişamına baş kaldırmıştır. Telemann, bu stilin önemli temsilcileri arasında yer almaktadır.⁶

2.3. Müzik Tarihinde Empfindsamer Stil

Almancada "hassas stil" olarak tanımlanan bir terimdir. 18. yüzyıl ortalarında Kuzey Almanya'da derin hisleri, hassasiyeti, sevgiyi ve aşkı ifade etme şevkiyle ortaya çıkmıştır. İnsani duyguları vurgulamış, müzikal stilden çok, müzikal estetiği önemsemıştır. Orta sınıfa da hitap ederek insanları güzel sanatlara ve müziğin her türüne teşvik etmiştir. Dinleyiciyi etkilemek amacı taşıyan bu stilin müziğini *piano* ve *forte* ile sınırlandırmaktansa; daha iddialı nüansların kullanılması savunulmuştur. Bu stilde *pianississimo* ve *fortississimo* nüansları daha sık kullanılmaya başlanmıştır.⁷ Empfindsamer Stil'in önemli temsilcilerinden olan C. P. E. Bach, müzisyenlerin kalbe dokunmasının gerekliliğini savunmuştur.⁸ Müziğinde değişen armonik ritimlerden, geniş aralıklardan, ani dinamik değişikliklerden ve sessizlikten faydalanarak Empfindsamer Stil'de etkileyici eserler bestelemiştir. Yazmış olduğu

⁵ Özlem KOÇYİĞİT, *a.g.t.*, s. 16-18.

⁶ Alison Latham, *The Oxford Companion to Music*, Oxford University Press, 2011, <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199579037.001.0001/acref-9780199579037-e-1550?rskey=OuXx4U&result=3>, (18.10.2022).

⁷ Samuel Agbenyo, "Empfindsamer Stil and Its Literary Connections: A Cue to Music Instruction", *British Journal of Contemporary Education*, Volume 1, Issue 1, 2021, s. 110.

⁸ Timothy Corrao, C. P. E. Bach's "Clavier Quartet in A Minor, Wotquenne 93" Part II, *Bach*, Vol. 13, No. 2, 1982, s. 23.

Klavyeli Çalgıları Çalmanın Esas Yöntemi Üzerine Deneme adlı metodu Galant ve Empfindsamer Stil için geçerlidir.⁹

2.4. Konçerto

Bir ya da birden fazla solistin ve orkestranın eşlik ettiği kompozisyonlardır. “Konçerto” sözcüğünün, “çekişmek” ; “birlikte çalışmak” anlamlarını yansıtan Latin kökenli sözcük *concertare*’den türetilmiş olduğu düşünülmekte; aynı sözcük İtalyancada “anlaşmak” ; “bir araya gelmek” anlamlarını taşımaktadır. Rekabeti ve iş birliğini ifade eden bu ikili kavramlar, dönemden döneme farklı vurgularla aktararak günümüze dek ulaşmıştır. Tarihte en eski konçerto, Andrea Gabrieli ve yeğeni Giovanni Gabrieli tarafından bestelenen *Concerti di Andrea, et di Gio. Gabrieli, organisti*, 1587’de Venedik’te yayınlanmıştır. 17. yüzyılda konçerto yalnızca İtalya’da değil, Almanya’da Protestan kilise müziğinde de önemli bir yere sahip olmuş; 18. yüzyılın başında Tomaso Albinoni, Guiseppe Torelli ve Antonio Vivaldi gibi Venedikli besteciler tarafından gelişime uğrayarak üç bölümde (çabuk-ağır-çabuk) bestelenmeye başlanmıştır. Vivaldi’nin konçertoları özellikle Almanya’da olmak üzere tüm Avrupa’da takdirle karşılanmıştır. J. S. Bach, bir veya daha fazla klavsen için konçerto yazan ilk bestecilerdendir ve 18. yüzyılın ikinci yarısında klavsen konçertosunun temellerini atmıştır. Klasik Dönem’de piyanonun yaygınlaşmasıyla birlikte piyano konçertolarında artış ve buna bağlı olarak keman konçertolarında azalma olmuştur. Mozart, senfoni ve sonat karışımını konçertolarına mükemmel bir şekilde yansıtarak, konçerto kavramına yenilenmiş bir teatralite kazandırmıştır. 19. yüzyıl itibariyle konçerto dört bölümlü olarak bestelenmiş ve virtüözite en üst seviyeye yükselmiştir.¹⁰

Romantik Dönem’de daha özgür bir stile sahip konçertolarda bölümler, birbiri ardına bağlanarak bestelenmiş ve icra edilmiştir. 20. yüzyıl bestecilerinden Béla Bartok, Sergei Prokofiev ve George Gershwin tarafından, solist olmaksızın yalnızca orkestra için bestelenmiş konçertolar da mevcuttur.

2.5. Johann Joachim Quantz’ın Hayatı

Alman besteci Johann Joachim Quantz, 30 Ocak 1697’de Göttingen’in yakınlarında Oberscheden köyünde dünyaya gelmiştir. Çocukluğundan itibaren müziğe çok büyük bir ilgi duymasına rağmen ailesi tarafından destek görmemiştir. Babasının en büyük isteği, oğlunun ailece geçindikleri demircilik zanaatını devam ettirmesidir. 1707 yılında babasını kaybetmesinin üzerine Quantz, kemancı amcası

⁹ Roland Jackson, *Performance Practice: A Dictionary Guide for Musicians*, Taylor & Francis Group 2005, s. 21.

¹⁰ Alison Latham, *a.g.e.*,

<https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199579037.001.0001/acref-9780199579037-e-1550?rskey=OuXx4U&result=3>, (18.10.2022).

Justus Quantz'ın teklifi üzerine onunla birlikte Merseburg'da müzik eğitimine başlamıştır. Merseburg'ta çalışmalara başladıktan kısa bir süre içerisinde amcasını da kaybettikten sonra eğitimine Johann Adolf Fleischhack ile devam etmiştir. Genç yaştaki çiraklık yılları süresince keman, obua, trompet, kornet, trombon, korno, blok flüt, fagot, viyolonsel, viola da gamba ve kontrbasta ustalık edinmiştir. Kendi müzikal bilgisiyle kompozisyon çalışmaları yapmış ve kilise orgu çalan bir akrabasından klavsen dersleri almıştır. 16 yaşında çiraklığını tamamlamasının ardından iki yıl dört ay boyunca Fleischhack'in kalfası olmuştur. Daha profesyonel bir kariyer arzusuyla, kendisini geliştirmeyi hedefleyerek 1714 yılında Dresden'e gitmiş, çeşitli seremonilerde yedek müzisyenlik yapmıştır. Genç müzisyen, profesyonelliğiyle kısa bir süre içinde keşfedilerek Dresden Orkestrası'nda keman, obua ve trompet çalmak üzere davet edilmiştir. 1718'de saray orkestrasında çalmaya başlamıştır. Bir dinletin ardından Polonya Şapeli olarak tanınan Kleine Kammermusik'te obuacı pozisyonuna kabul edilmiştir; fakat bir obuacı olarak yükselmektense kariyerini flüte yöneltmeye karar vermiştir. Yirmili yaşlarında Dresden'de geçirdiği yıllar kendine has müziğinin şekillenmesine yardımcı olmuştur.

Quantz'ın 1724'teki iki yıllık İtalya seyahati, 1726 yılında yedi aylık Fransa ve 1727 yılında yaklaşık bir senelik İngiltere deneyimini beraberinde getirerek ona üç senelik bir tur imkânı sağlamış ve bu sayede Quantz, birçok ünlü müzisyenle tanışarak onların müziklerini tanıma ve anlama şansı elde etmiştir. İtalya'da kontrpuan ve flüt çalışmış ve şana olan ilgisi artmıştır. Fransa'da orkestrayı, operayı ve şarkı söyleme yöntemini yetersiz bulmasına rağmen oyuncu, dansçı ve icracılar onu çok etkilemiştir. Yetenekli bulduğu flütçülere kendini dinletmiş ve güçlü dostluklar edinmiştir. O zamanın flütlerinde anarmonik sesler arasındaki uyumsuzluk Quantz'ı rahatsız etmiş, Paris'teyken re# için bir perde daha ekleyerek flütün entonasyonuna katkı sağlamıştır. İngiltere'de Quantz'ı en çok etkileyen ise Handel'in müziği, orkestra şefliği ve Handel'in yönettiği Royal Müzik Akademisi olmuştur.¹¹

1728 yılında Dresden'e döndükten sonra Prusya Prensi Frederick William'a flüt öğretmek için sık sık Berlin'e seyahat etmiş ve 1740'ta Frederick kral olduktan sonra Berlin Sarayı'nda flüt öğretmeni, flüt yapımcısı, besteci ve saray müzisyeni olarak çalışmaya başlamıştır. Frederick için on bir tane flüt yapmıştır. Otuz seneye yakın krala ve saraya hizmet etmiştir. 12 Temmuz 1773'te Postdam'da yaşamını yitirmiştir.

¹¹ Johann Joachim Quantz, *On Playing the Flute*, Faber and Faber Limited, Londra 1966, s. xviii.

2.6. Johann Joachim Quantz'ın Müziği

Dresden Sarayı'nın Fransız flütçüsü Pierre-Gabriel Buffardin ve sarayın baş kemancısı Jean-Baptiste Volumier'le çalışarak Fransız stilini benimsemiş, Vivaldi'nin öğrencisi Georg Pisendel ile gösterişli Adagio performansı üzerine çalışarak İtalyan besteleme ve icra tekniklerine hâkim olmuştur. Sonuç olarak İtalyan ve Fransız stilini yansıtan gemischter Geschmack (karışık zevk) düşüncesinden hareket ederek Batı Almanya'da Berlin Okulu'nun temellerini atmıştır. Quantz'ın eşsiz kompozisyon ve performans tarzı müzik tarihinde bu isimle köklenerek yayılmıştır. Quantz, müzik öğretmenlerinin mekanik icracılar yetiştirmelerinden donanımlı, zeki ve müziği hisseden müzisyenler yetiştirmelerini istemiştir ve metotlarını bunu gözeterek yazmıştır.¹²

Ziyaret ettiği ülkelerin kültürlerini müziğiyle harmanlamış ve kendi stilini ortaya çıkarmıştır. Yaklaşık 200 flüt sonatı ve 300 flüt konçertosu, bunlara ek olarak duo, trio ve quartet flüt sonatları, solo flüt eserler ve şan eserleri yazmıştır. Çalışmaları, Geç Barok'tan Erken Klasisizm'e geçişi yansıtmaktadır.¹³

2.7. Quantz'ın Metodu: Flüt Çalmayı Öğrenme Üzerine Bir Deneme

1752 yılında Versuch einer Anweisung die Flöte traversiere zu spielen (Flüt Çalmayı Öğrenme Üzerine Bir Deneme) adlı metodu Berlin'de basılmıştır. Quantz, bu metodun ilk sayfasında çok değer verdiği Prusya Kralı Büyük Frederick'e hürmetlerini sunduğunu belirtmiştir.

Aynı zamanda, duyguları ifade etmenin ne kadar önemli olduğunu ve müziğin duru güzelliğini korumak için abartılı süslemelerden uzak durulması gerektiğini vurgulamıştır. C. P. E. Bach'ın *Klavveli Çalgıları Çalmanın Esas Yöntemi Üzerine Deneme* adlı metodunda, müzisyenlerin kalbe dokunmasının gerekliliğini savunduğu gibi, Johann Joachim Quantz da "Kalbe ulaşmak hiç de kolay değildir." ifadesini kullanmıştır. Bu ifadeden yola çıkarak Quantz'ın Empfindsamer Stil'i benimsediği anlaşılmaktadır.¹⁴

Sadece flütçülere değil; bütün müzisyenlere hitap etmekte olan bu çok değerli metodun on sekiz başlığı aşağıdaki gibi takip etmektedir:

GİRİŞ: Kendini Müziğe Adamak İsteyen Müzisyenlerin Taşınması Gereken Özellikler

Bölüm 1: Flütün Kısa Tarihi ve Tasviri

Bölüm 2: Flütün Tutuluşu ve Parmakların Konumu

Bölüm 3: Flütte Parmaklar ve Gamlar

Bölüm 4: Üfleme Tekniği

¹² http://www.flutehistory.com/Players/Johann_Joachim_Quantz/index.php3, (10.08.2022).

¹³ <http://jjquantz.org/about-quantzs-music/quantzs-works>, (17.09.2022).

¹⁴ Özlem KOÇYİĞİT, *a.g.t.*, s. 21.

-
- Bölüm 5: Nota Değerleri, Ölçüler, Suslar ve Diğer Müziksel İşaretler
Bölüm 6: Üfleme Esnasında Dilin Kullanımı
Bölüm 7: Nefes Alma
Bölüm 8: Apajatur ve Apajaturlerin Püf Noktaları
Bölüm 9: Triller
Bölüm 10: Flüte Yeni Başlayanların Dikkat Etmesi Gerekenler
Bölüm 11: Şarkı Söyleme ve Enstrüman Çalmanın Püf Noktaları
Bölüm 12: Allegro Nasıl Çalınmalıdır?
Bölüm 13: Basit Aralıklarda Doğaçlama Varyasyonlar
Bölüm 14: Adagio Nasıl Çalınmalıdır?
Bölüm 15: Kadanslar
Bölüm 16: Halka Açık Konserler
Bölüm 17: Eşlik Partisi Çalanların ya da Eşlik Edenlerin Görevleri
Bölüm 17. 1.: Orkestra Şefinde Aranan Nitelikler
Bölüm 17. 2.: Eşlik Partisi Çalan Kemancılar
Bölüm 17. 3.: Viyolacılar
Bölüm 17. 4.: Çellistler
Bölüm 17. 5.: Kontrbasçılar
Bölüm 17. 6.: Tuşlu Çalgılar
Bölüm 17. 7.: Eşlik Partisini Üstlenen Müzisyenlerin Sorumlulukları
Bölüm 18: Bir Müzisyen ve Bir Kompozisyon Nasıl Değerlendirilmelidir?¹⁵

2.8. Johann Joachim Quantz Sol Majör Flüt Konçertosu (No.161 QV5:174)

Quantz, üç bölümden oluşan bu konçertosunu Allegro assai - Arioso e mesto - Allegro vivace olmak üzere hızlı-yavaş-hızlı dizilimini koruyarak 1740'lı yıllarda Berlin'de yazmıştır. Eserin üç bölümü de orkestranın girişiyile başlamaktadır. Yalnızca birinci bölümün başındaki orkestra eşliği, flüt solosunun giriş temasından farklı bir eşliğe sahip olup; ikinci ve üçüncü bölümün orkestra eşlikleri, flüt solosunun başlangıç temalarıyla aynıdır. Flütistler tarafından sıkça icra edilen bu eser, görkemliliği ve naifliğiyle tanınmakta; taşıdığı teknik zorluklar dolayısıyla profesyonellik gerektiren bir eserdir. Ritornellolar tekrarlanan motif ve cümleler, zaman zaman temponun yavaşlaması, hızlı pasajlar, onaltılık ve noktalı sekizlik ritimler, bestecinin yer verdiği türlü yaratıcı, mizahi ve hüzünlü melodileriyle üç bölümden oluşan bir Barok Dönem konçertosudur.

¹⁵ Johann Joachim Quantz, *a.g.e.*, s. 7-295.

2.8.1. “Allegro assai”

4/4'lük ölçü biriminde allegro assai tempoda sol majör arpej motifiyle başlayan ilk bölüm, do diyezın sıklıkla kullanıldığı dizilerle kulağımızı re majöre hazırlamakta; triller, onaltılıklar ve üçlemelerle birlikte re majör tonuna ulaşmaktadır. Süsleme, *staccato*, dil, bağ, nüans çeşitliliği Örnek 1 ve Örnek 2'de gösterilmektedir.

Örnek 1: J. J. Quantz Sol Majör Flüt Konçertosu 1. Bölüm 24-40. ölçüler¹⁶

Örnek 2: J. J. Quantz Sol Majör Flüt Konçertosu 1. Bölüm 48-63. ölçüler¹⁷

24. ölçüde duyduğumuz sol majörle başlayan ana tema, 65. ölçüde, Örnek 3'te de görüldüğü üzere re majör arpej motifiyle gelmektedir. Tril, gam ve onaltılık notaların sıkça kullanıldığı bu bölüm, neşeli ve görkemli bir ritmik ve melodik yapıya sahiptir.

¹⁶ Johann Joachim Quantz, *Concerto for Flute, Strings and Basso continuo in G major, QV5:174*, Edition Breitkopf no: 8564, 1992, s. 1.

¹⁷ <https://www.free-scores.com/sheetmusic?p=aY9aIrljNMV#>, (06.08.2022).

Örnek 3: J. J. Quantz Sol Majör Flüt Konçertosu 1. Bölüm 64-72. ölçüler¹⁸

Bestecinin senkoplarda kullandığı aksanlar ve *piano-forte* atışmaları esere kıvrak ve şakacı bir ruh verirken; minör tondaki temalar bölüme duygusallık katmıştır. Konçertonun birinci bölümü gösterişli bir trille sol majör tonda sona ermektedir.

Örnek 4: J. J. Quantz Sol Majör Flüt Konçertosu 1. Bölüm 138-156. ölçü¹⁹

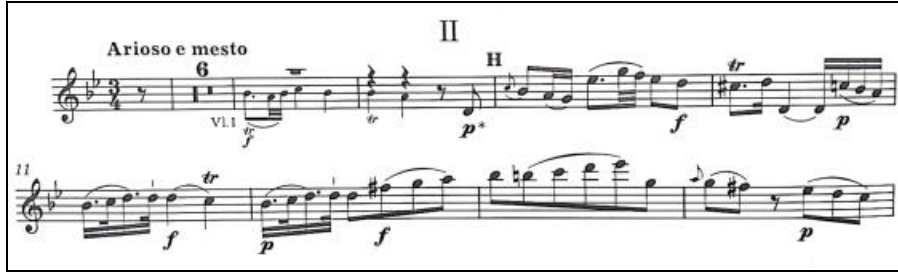
2.8.2. “Arioso e mesto”

Konçertonun ikinci bölümü 3/4'lük ölçüde arioso e mesto yazılmıştır. Sol minör tonda başlamaktadır. Oldukça etkileyici ve hüzünlü bir melodiye sahiptir. Acelesiz ve sakin bir stildedir. Tekrarlayan ezgiler için yazılmış *forte* ve *piano*, Barok Dönem müziğindeki kontrastı açık bir şekilde yansıtmaktadır. Eserin bu bölümünün geniş tartımı çalışma esnasında kafa karışıklığına sebep olabileceğinden hem dörtlüğe hem de sekizliğe vurarak çalışmanın ve yumuşak, açık bir ton kullanımının eser icrasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu bölümde sıklıkla yer verilen otuzikilikler, süslemeler; zayıf vuruşlarda kullanılan *forte*, aksan ve ritmi çekme hissi veren senkoplar Örnek 5 ve 6'da verilmiştir.

¹⁸ <https://www.free-scores.com/sheetmusic?p=aY9aIrljNMV#>, (06.08.2022).

¹⁹ Gös. yer.

Örnek 5: J. J. Quantz Sol Majör Flüt Konçertosu 2. bölüm ilk 14 ölçü²⁰

Örnek 6: J. J. Quantz Sol Majör Flüt Konçertosu 2. bölüm 56-70. ölçü²¹

2.8.3. "Presto"

Üçüncü bölüm 2/4'lük ölçüde presto yazılmış olup, ilk bölüme kıyasla daha hızlı ve canlı çalınmaktadır. Flütün ilk cümlesi, sol majörün beşlisiyle başlamaktadır. Örnek 8'de 65. ölçü itibariyle re majöre dönmektedir.

Örnek 7: J. J. Quantz Sol Majör Flüt Konçertosu 3. bölüm ilk 48 ölçü²²

²⁰ Johann Joachim Quantz, *Concerto for Flute, Strings and Basso continuo in G major, QV5:174*, Edition Breitkopf no: 8564, 1992, s. 5.

²¹ <https://www.free-scores.com/sheetmusic?p=aY9aIrljNMV#>, (10.10.2022).

²² Johann Joachim Quantz, *Concerto for Flute, Strings and Basso continuo in G major, QV5:174*, Edition Breitkopf no: 8564, 1992, s. 6.

Örnek 8: J. J. Quantz Sol Majör Flüt Konçertosu 3. bölüm 65-77. ölçü²³

Üçüncü bölümün 39. ölçüsüyle duyurulan ilk cümle, Örnek 9'da da gösterildiği gibi 114. ölçü itibariyle re majörün dominantıyla başlayarak tekrar etmekte ve 119. ölçü itibariyle ilk temaya dönüş yapmaktadır. Yürüyen ve tekrar eden notalar birçok kez kullanılmıştır. Üçüncü bölümdeki birçok motif, birinci bölümlerle benzerlik göstermektedir. Oldukça atik ve dinamik çalınması gereken bu bölüme hâkim olabilmek için gam, arpej ve üçlü çalışmalarına ağırlık verilmesi önerilmektedir. Pasajlar metronomla titiz bir şekilde çalışılmalı; farklı hız, dil, bağ ve tartımlarla çeşitlendirilerek pekiştirilmelidir.

Örnek 9: J. J. Quantz Sol Majör Flüt Konçertosu 3. bölüm 112-126. ölçü²⁴

3. SONUÇ

Müzik tarihinde 1600-1750 yılları arası Barok Dönem olarak adlandırılmaktadır. Rönesans sonrasında doğan Barok Dönem yaklaşık yüz elli yıl sonra yerini Klasik Dönem'e bırakmıştır. Bu geçen sürede Rokoko, Galant Stil, Empfindsamer Stil, Fırtına ve Gerilim, Mannheim Okulu gibi akımlar belirmiştir. Opera, oratoryo, kantat formları Barok Dönem süresince gelişmiş, dinleyiciyi etkileme, onun hislerine dokunma kaygısı taşıyan "hassas stil", soyluların ve saray halkının yanı sıra orta sınıfa da hitap etmiştir. Nüansta sınırlar genişlemiş, stilde *pianississimo* ve *fortississimo* 'ya dek daha uç gürlükler kullanılmıştır. Alman besteci Johann Joachim Quantz, Geç Barok Dönem bestecilerindedir. 18. yüzyıl Avrupa'sının ilk profesyonel flütistlerinden biridir. Müziğe ilgisi çocuk yaşta

²³ <https://www.free-scores.com/sheetmusic?p=aY9aIrljNMV#>, (10.10.2022).

²⁴ Gös. yer.

başlamış ve babasının ölümü ardından akrabaları ve birçok değerli müzisyenden keman, obua, trompet, kornet, trombon, korno, blok flüt, fagot, viyolonsel, viola da gamba, kontrbas ve kilise orgu dersleri almış, kendini kompozisyon alanında da eğitmiştir. Dresden Topluluğu'nda bir obuacı olarak görev aldıktan sonra, 1719'da flütte uzmanlaşmaya başlamıştır. 1741'de Prusya Kralı Büyük Frederick'in hizmetine girerek ölümüne kadar sarayda kalmış, birçok beste yapmış, performans sergilemiş ve kral için birçok flüt yapmıştır. Flüt Çalma Üzerine Denemesi (1752), Avrupa çapında ün kazanarak birçok öğrenci ve müzisyene katkı sağlamıştır. Yüzlerce eser bestelemiş, birçokmetot yazmış, öğrenci yetiştirmiş, orkestralarda çalmış, flütün gelişmesine katkıda bulunmuş ve çok sayıda flüt yapmıştır. Quantz'ın flütün fiziksel ve tarihsel gelişimine ve aynı zamanda 18. yüzyıl müziğine birçok katkıda bulunmuştur. Birçok enstrümana hâkim olmasıyla birlikte, hayatının büyük çoğunluğunu flüte adanmıştır. Çocuk yaşta babasını kaybetmesinin ardından, müzik camiasında profesyonelleşmek adına kararlı adımlarla ilerleyen Quantz, yirmili yaşlarından itibaren Avrupa'yı gezmeye başlamış, bu sayede birçok müzisyenle tanışma ve çalışma imkânı bularak kendine has müziğini şekillendirmiştir.

Quantz'ın bestelediği Sol Majör Flüt Konçertosu'nda sık sık yer verdiği ritornellolar, tekrarladığı motifler ve cümleler, zaman zaman yavaşlayan tempolar, yaratıcı, mizahi ve hüzünlü melodiler; Barok Dönem ve Barok Dönem'in içinde barındırdığı Galant Stil ve Empfindsamer Stil özelliklerini yansıtmaktadır.

Makalenin son bölümünde birçok müzisyen tarafından hâlâ icra edilmekte olan bu konçerto genel hatlarıyla incelenmiş, üç bölüm de sırasıyla ele alınarak icracıya faydalı olabilecek çeşitli çalışma teknikleri sunulmuştur.

KAYNAKÇA

AGBENYO, Samuel, "Empfindsamer Stil and Its Literary Connections: A Cue to Music Instruction", *British Journal of Contemporary Education*, Volume 1, Issue 1, 2021.

BEULOW, George J., *A History of Baroque Music*, Indiana University Press, Indiana, Amerika Birleşik Devletleri 2004.

CORRAO, Timothy, "C. P. E. Bach's "Clavier Quartet in A Minor, Wotquenue 93," Part II", Vol. 13, No. 2, 1982.

JACKSON, Roland, *Performance Practice: A Dictionary Guide for Musicians*, Taylor & Francis Group, 2005.

KOÇYİĞİT, Özlem, "Flüt Tarihinde Johann Joachim Quantz'ın Önemi", (Sanatta Yeterlik Tezi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, 2010).

MERTKAN, Nil “Barok Müzikteki Yaylı Sazlar Tekniği ve Barok Dönemi Eserlerinin Doğru Yöntemlerle Yorumlanması”, (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006).

QUANTZ, Johann Joachim, *Concerto for Flute, Strings and Basso continuo in G major, QV5:174*, Edition Breitkopf no: 8564, 1992.

QUANTZ, Johann Joachim, *On Playing the Flute*, Faber and Faber Limited, London, 1966.

SAY, Ahmet, *Müzik Sözlüğü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2012.

İnternet Kaynakları

<http://jjquantz.org/about-quantzs-music/quantzs-works>, (22.07.2022).

http://www.flutehistory.com/Players/Johann_Joachim_Quantz/index.php3, (22.07.2022).

<https://www.free-scores.com/sheetmusic?p=aY9aIrljNMV#>, (06.08.2022).

<https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199579037.001.0001/acref-9780199579037-e-1550?rskey=OuXx4U&result=3>, (18.10.2022).

